

Stadspiratie.

Voorstelling van de resultaten

Toelichting bij de powerpoint-presentatie door Stef Steyaert (Levuur) en Pieter Van Camp (cel Stedelijk Beleid).

Overzicht traject

(door Stef Steyaert)

Stef Steyaert geeft aan de hand van het schema met de procesarchitectuur een beknopt overzicht van het gevolgde traject en de situering van het slotmoment in dit traject.

Enkele hoofdlijnen van het inspraaktraject Stadspiratie

(door Pieter Van Camp)

Inleiding

Stadspiratie leverde tientallen interessante adviezen, ideeën en aanbevelingen op. Tijdens het traject hebben mensen uit de meest diverse sectoren van Brussel met elkaar kunnen brainstormen over de toekomst van het stedelijk beleid van de VGC. Voor de VGC was het heel boeiend om zoveel mensen uit verschillende contexten samen te brengen en samen na te denken over de toekomst van onze stad. We zouden dat vaker mogen doen.

Vooraleer enkele hoofdlijnen worden weergegeven, is het interessant enkele cijfers met betrekking tot het inspraaktraject te bekijken. In totaal hebben meer dan 280 mensen deelgenomen aan het startmoment en de verschillende workshops en zijn er een goede 380 deelnames geweest. Al deze bijeenkomsten leverden veel creatieve en prikkelende ideeën op.

Alles samen gebundeld in een uitvoerig verslag: ruim 200 pagina's aan 'inspiratie'.

Ik heb vandaag de bijzonder moeilijke opdracht om enkele hoofdlijnen van het traject weer te geven, en dat is een hele uitdaging: 200 pagina's adviezen en verslagen herleiden tot een powerpoint van ongeveer 20 slides. We moeten bekennen, dat was niet zo eenvoudig. In de presentatie die volgt, gaan bijgevolg veel adviezen en nog meer nuances verloren. We zouden dan ook iedereen willen uitnodigen om de verslagen en adviezen van Stadspiratie zelf door te nemen en die ideeën er uit te pikken die interessant zijn voor de eigen organisatie, praktijk of werk. De bundel 'Stadspiratie. Verslagen en adviezen' kan men downloaden op de website van Stadspiratie.

Om tot deze hoofdlijnen te komen, hebben we ons gebaseerd op al het materiaal van het traject:

- De verslagen van het startmoment op 25 oktober 2012, met een goede 200-tal deelnemers.
- De online ideeënbus: via dat kanaal ontvingen we een kleine 100 bruikbare ideeën.
- De verslagen van de verschillende workshops in december 2012 en januari 2013.

- De adviezen en aanbevelingen van alle adviesraden van de VGC en het adviserende werk van de reflectiegroep Stedelijk Beleid.

In de presentatie die volgt, focussen we ons op *enkele* hoofdlijnen. Daarbij hebben we, ook in functie van het hiernavolgende debat, het materiaal geclusterd binnen de drie thema's van het inspraaktraject:

- *Opgroeien in de stad*: hoe maken we van Brussel een kindvriendelijke stad?
- *Investeren in sociale mobiliteit en emancipatie*: hoe zorgen we ervoor dat iedereen gelijke kansen heeft en krijgt, ook de meest kwetsbare groepen in de samenleving?
- *Stedelijke coalities als hefboom voor vernieuwing*: hoe kunnen burgers, werkveld, overheid en bedrijfsleven samenwerken aan een betere toekomst voor onze stad?

Thema 1: Opgroeien in de stad

Vergroening en demografische groei

Binnen het globale thema 'Opgroeien in de stad' is een van de grootste actuele uitdagingen de demografische groei en de verjonging van Brussel. En daarmee komen we meteen ook bij de problematiek van de capaciteit. Brussel heeft behoefte aan extra scholen, bijkomende kinderdagverblijven, meer vrijetijdsvoorzieningen voor kinderen en jongeren. Daarop inzetten is meteen een duidelijke aanbeveling die uit het traject naar voor komt.

Het verhogen van de capaciteit van de gemeenschapsvoorzieningen in de stad is één zaak. Even belangrijk is dat de Brusselse scholen, kinderdagverblijven, jeugdcentra,... ook echt ingebed zijn in de wijk of buurt waar ze gelegen zijn, en dat er dus wordt geïnvesteerd in buurt- en wijkbetrokkenheid van de voorzieningen. Ook hierover kan men in het inspraaktraject Stadspiratie diverse aanbevelingen terugvinden.

Ouders vormen duidelijk een belangrijke doelgroep en komen frequent aan bod in het inspraaktraject. De werkgroepen raden aan om volop in te zetten op ouderbetrokkenheid, in eerste instantie bij het schoolgebeuren. Stadspiratie bevat hier tientallen concrete suggesties voor. Verder zien we pleidooien om in te zetten op opvoedingsondersteuning, niet alleen gericht naar ouders met kleine kinderen, maar ook naar ouders van tieners en jongeren. Er is volgens de werkgroepen ook een grote nood aan ruimte voor 'ontmoeting' tussen ouders, waarbij bijvoorbeeld wordt gedacht aan gezinscentra.

Tot slot, er is ook een grote nood aan meer samenwerking tussen de sectoren die voor kinderen werken. Als we een beleid willen voeren naar kinderen en jongeren, dienen we te streven naar een integrale aanpak. Het werken aan een doorgaande lijn tussen kinderopvang en het onderwijs, of de Brede School,... zijn daarbij belangrijke hefboomen. Meer samenwerking tussen de verschillende domeinen, daar zit volgens veel deelnemers aan het traject toekomstmuziek in.

Beroepskrachten voor Brussel

Een tweede groot thema binnen 'Opgroeien in de stad' gaat niet over het tekort aan gemeenschapsvoorzieningen, maar over het dreigend tekort aan beroepskrachten voor

Brussel. Uit het traject komt duidelijk naar voor dat dit een problematiek is die ons allen in de toekomst nog parten zal spelen.

Als we het samenvatten, kan hier volgens de diverse werkgroepen op verschillende manieren aan gewerkt worden. De aanbevelingen uit het inspraaktraject kunnen we clusteren in een viertal lijnen:

- Inzetten op de *doorstroming* van Brusselaars naar functies bij de overheid, het onderwijs, de zorgsector, etc.
- Investeren in een '*Brusselgevoel*' bij leerkrachten, zorgverstrekkers, ambtenaren,... die vandaag reeds in de vele voorzieningen werken. Op die manier worden deze beroepskrachten nog meer betrokken bij de stad, de omgeving en de buurt waarin ze werken,... Hopelijk kunnen we deze groepen ook in de stad houden en blijven ze op langere termijn in Brussel werken.
- Stadspiratie leverde heel wat creatieve ideeën op om de *troeven van Brussel* als veelzijdige en boeiende stad nog meer in de verf te zetten.
- En verder zijn er tal van creatieve ideeën over het betrekken van de *studenten* en *instellingen voor hoger onderwijs* bij de stad: (inleef)stages voor studenten, werken aan een Brussels curriculum in de opleidingen aan de hogescholen en universiteiten, roadshows voor Brusselse studenten in de lerarenopleiding of voor beginnende leerkrachten, enz.

Brusselse jongeren zelf aan zet

Een derde hoofdlijn binnen het thema 'Opgroeien in de stad' kreeg de titel 'Brusselse jongeren zelf aan zet'.

In heel wat workshops en adviesraden kwam meer beleidsaandacht voor de leeftijdsgroep van *Brusselse tieners en jongeren* naar voor als een rode draad. En als het dan over jongeren gaat, wordt steeds het belang van meer *verantwoordelijkheid* en het *mede-eigenaarschap* van jongeren benadrukt.

Volgens de vele deelnemers aan Stadspiratie zouden we daarbij zoveel mogelijk moeten vertrekken vanuit de '*goesting*' van *jongeren*: wat willen jongeren zelf doen? Wat zijn hun dromen? Hoe kunnen we hen daarbij ondersteunen en hoe kunnen we hen verantwoordelijkheid geven?

Ook het belang van *cultuur, jeugdwerk en sport* en meer in het algemeen de vrije tijdssector(en), kwam als hefboom voor de sociale mobiliteit van Brusselse jongeren in heel wat adviezen en aanbevelingen aan bod.

In het inspraaktraject worden ook heel wat voorstellen geformuleerd rond het creëren van bijkomende ruimte(s) voor kinderen en jongeren: speelruimte, speelweefsel, speelstraten, het (meer en beter) uitwisselen van ruimtes tussen organisaties en verenigingen 'space exchange', enz.

En tot slot worden heel wat ideeën gelanceerd rond het zoeken naar en inzetten op rolmodellen (ambassadeurs) in jeugdwerkingen, op scholen, enz. Die rolmodellen zijn volgens het werkveld erg belangrijk.

Thema 2: Inzetten op sociale mobiliteit en emancipatie

Omgaan met de stedelijke superdiversiteit

Een eerste hoofdlijn binnen het thema 'Inzetten op sociale mobiliteit en emancipatie' handelt over de etnisch-culturele diversiteit in Brussel. Brussel is een van de meest diverse en kosmopolitische steden van Europa. Het is dan ook logisch dat het '*omgaan met superdiversiteit*' hoog op de agenda staat in het inspraaktraject.

Er zijn tientallen aanbevelingen die over diversiteit gaan, we sommen hier enkele terugkerende suggesties op, zonder exhaustief te willen zijn:

- Als het over diversiteit gaat, dienen we te investeren in competentieverhoging bij de overheid, de lokale diensten en organisaties op het terrein. Goed leren omgaan met de culturele, etnische en talige diversiteit van Brussel zal in de toekomst nog veel inspanningen van iedereen vergen. Begeleiding en ondersteuning zijn dan ook nodig.
- Om de verschillende doelgroepen op een goede manier te bereiken, dienen we nog meer in te zetten op doelgroepencommunicatie. Hierover worden heel wat tips en suggesties gegeven.
- Ook de laatste jaren is de Brusselse populatie razendsnel blijven veranderen. Daarom wordt geopperd dat we het innovatief werken naar nieuwe migraties moeten stimuleren en een actief beleid dienen te voeren rond nieuwe groepen die in Brussel komen wonen.
- Ook beleidsaandacht besteden aan de veelkleurige vergrijzing komt vaak naar boven in het traject, bijvoorbeeld in de culturele sector, in het 'woonzorg'-beleid, enz.
- Ook het aantrekken van nieuwe doelgroepen in vrijwilligerswerk, bv. in sportclubs, in gemeenschapscentra,... kwam frequent aan bod. Dit geldt des te meer als het over de vrijwilligers gaat die ook bestuurder zijn van een vereniging.

Brusselse jongeren een toekomstperspectief bieden

Het is hierboven reeds gesteld: als er één doelgroep in heel het traject boven komt drijven, dan zijn het wel de Brusselse jongeren. De Brusselse jongeren een toekomstperspectief bieden, dat is volgens heel wat deelnemers de cruciale uitdaging voor de toekomst.

Het *bestrijden van de jeugdwerkloosheid* en het terugdringen van de *ongekwalificeerde uitstroom* vormt volgens de deelnemers aan Stadspiratie wellicht de grootste prioriteit. Het inspraaktraject bevat heel wat voorstellen om jongeren een toekomstperspectief te bieden:

- Er worden heel wat creatieve voorstellen gelanceerd om jongeren werkervaringskansen te geven: inzetten op doorstromingsjobs, (flexibele) leertrajecten voor jongeren, studentenjobs, stages,...
- Ook investeren in de meest diverse vormen van kleinschalige sociale economieprojecten voor jongeren in de buurt komt aan bod.
- Er kan veel creatiever dan nu omgegaan worden met stages bij de overheid, de culturele sector, de zorgsector, enz. Daar is nog een enorm potentieel.
- Tot slot komt ook het inzetten op elders verworven competenties aan bod.

Investeren in lokale netwerkontwikkeling

Als we willen inzetten op sociale mobiliteit en emancipatie van kansengroepen, dan doen we dit volgens de diverse werkgroepen best door te investeren in heel *buurtgerichte, wijkgerichte en lokaal ingebedde initiatieven en laagdrempelige organisaties*.

Investeren in lokale *netwerkontwikkeling* betekent dat gemeenschapsinitiatieven goed ingebed zijn in de wijk en buurt, en dat ze tegelijkertijd ook *echt verbonden zijn in een lokaal netwerk van verenigingen en voorzieningen*. Op die manier kunnen de vele gemeenschapsvoorzieningen ook bijdragen aan het versterken van de sociale cohesie. Binnen de wijken en buurten wordt gesuggereerd om zoveel mogelijk te werken met sleutelfiguren in de wijk en in te zetten op lokale netwerkcoördinatoren.

(Kans)armoede bestrijden

Een volgende hoofdlijn binnen het thema ‘Sociale mobiliteit en emancipatie’ gaat over armoede. Alle armoedebarmeters in Brussel staan op rood, het is dan ook niet verwonderlijk dat armoede in Brussel vaak aan bod kwam in het traject.

Suggesties van de werkgroepen en adviesraden gaan over:

- samenwerken met armoedeverenigingen en met organisaties die veel en rechtstreeks contact hebben met kansarmen;
- voorzien in maatwerk;
- investeren in directe communicatie met kansarmen zelf;
- inzetten van ervaringsdeskundigen;
- streven naar een inclusieve armoedeaanpak;
- en tot slot, ook aandacht besteden aan ‘armoede bij ouderen’, die we zoveel mogelijk uit hun isolement moeten halen, bijvoorbeeld via laagdrempelige woonzorgprojecten.

Participatie & oppikken van dynamieken in de stad

In een inspraaktraject zoals Stadspiratie komt het thema participatie haast automatisch bovendrijven. Het werkveld vraagt om sterk in te zetten op *participatie en mede-eigenaarschap* van burgers en het middenveld. Dat is een zeker een constante.

Dit is duidelijk ook niet alleen een opdracht van de overheid, maar evenzeer een taak van iedere organisatie met een publieke opdracht. Ook de organisaties op het terrein kunnen hier in de toekomst nog werk van maken: burgerparticipatie is een opdracht van iedereen.

Er zijn verschillende adviezen die een pleidooi vormen om als VGC te investeren in *vernieuwende vormen van participatie en vernieuwende participatiepraktijken*. Wat ook heel frequent aan bod kwam, is het inspelen op *dynamieken die van onderuit* groeien: bottom-up. Weten wat er in de stad leeft, *‘feeling the city power’*. Interessante dynamieken die in de stad leven oppikken, daar gaat het vaak om in Stadspiratie.

Op zich daarom geen vernieuwend thema, maar het stimuleren van *participatie van kansengroepen* aan het aanbod (bijvoorbeeld aan het cultuuraanbod) kwam vaak terug. Tot slot: ook het *engagement en de betrokkenheid van vrijwilligers* ondersteunen, vrijwilligers

actief werven en goed begeleiden (in sociaal-culturele verenigingen, sportclubs,...) verdient volgens de deelnemers van de werkgroepen van Stadspiratie alle aandacht.

Thema 3: Stedelijke coalities als hefboom voor vernieuwing

Stedelijke coalities als hefboom voor vernieuwing is waarschijnlijk het meest abstracte thema van Stadspiratie, maar misschien ook het meest typische voor Brussel.

Coproductie tussen overheden

Een eerste globale aanbeveling - meer inzetten op *coproductie tussen overheden* - zal iedereen die in de Brusselse context werkt niet verbazen
Brussel vormt een institutioneel lappendeken. De vraag naar *meer samenwerking* tussen alle overheden kwam zeer vaak aan bod in Stadspiratie.

Als we de dan wat meer in detail kijken en dit concreet maken, gaat het over volgende aspecten:

- *Meer dialoog tussen de overheden* (tussen de twee gemeenschappen, maar ook met het gewest) en een *betere kennis van elkaars overheidsprogramma's*. Elke overheid heeft een beleidsprogramma, maar er is te weinig kennisdeling en informatie-uitwisseling.
- Streven naar *afstemming van beleidsplannen en beleidsmaatregelen* van de verschillende overheden. Zowel op lokaal niveau, om blinde vlekken en overlappingen in het beleid weg te werken, als op hoofdstedelijk, regionaal niveau is er nood aan afstemming.
- We dienen ook zoveel mogelijk aansluiting te zoeken bij initiatieven van andere overheden en te investeren in *gemengde programma's* (sociale economie, opleidingen, woonzorg,...): *slimme verbindingen*.
- Met als uiteindelijke doel te komen tot echte *cofinanciering, coproductie en klaverbladfinanciering* (financiering vanwege verschillende overheden) van projecten.

Ook zijn er diverse voorstellen om onze gemeenschapsinitiatieven in de toekomst nog beter in te bedden in bredere stadsprojecten, Duurzame Wijkcontracten en andere stedelijke (wijk)ontwikkelingsinitiatieven van het gewest of de gemeenten.

Sectoroverschrijdend werken

Ook het belang van sectoroverschrijdend werken wordt vaak aangehaald, ook binnen de domeinen waar de VGC voor bevoegd is.

Concreet wordt in diverse werkgroepen van Stadspiratie geopperd om meer in te zetten op:

- Geïntegreerd werken op beleidsvlak en op ambtelijk niveau, tussen cultuur, onderwijs, welzijn, sport enz. Er is een duidelijke aanbeveling om de beleidsvoering nog meer geïntegreerd aan te pakken.
- Ook binnen het werkveld is er nood aan intersectorale kruisbestuiving, ontmoeting en meer samenwerking.
- Tot slot, in het VGC-subsidiebeleid dienen we financiële incentives te voorzien voor organisaties die actief investeren in netwerkontwikkeling en samenwerking. Deze aanbeveling kwam terug bij de meeste adviesraden.

Intelligent omgaan met fysieke ruimte

De bevolking neemt toe en de ruimte in de stad wordt niet alleen schaars, maar ook duur. In het inspraaktraject komt zeer sterk naar boven dat we meer moeten inzetten op het *delen van ruimte*, en dat we moeten investeren in het *multifunctioneel gebruik van infrastructuren*.

In de workshops werden ook tientallen aanbevelingen geformuleerd voor het creëren van meer ontmoetingsruimte.

Ook interessant zijn de vele ideeën rond investeren in *multi-inzetbare, combineerbare* en (in de toekomst eenvoudig) *aanpasbare infrastructuren*. Dat laatste slaat op infrastructuren die in de toekomst van bestemming kunnen wijzigen. Uiteraard zijn er heel wat praktische bezwaren die deze doelstelling in de praktijk moeilijk maken, maar de ambitie om hier werk van te maken leeft duidelijk.

Om *ruimtes meer collectief open te stellen* (voor de buurt, voor andere gebruikers en doeleinden, enz.) wordt geadviseerd om te investeren in 'sleuteldragers', zaalwachters,... en om in te zetten op sociale-economieprojecten, de Brede School, enz.

Omgaan met meertalig Brussel

De nieuwe taalbarometer is nog maar net verschenen en breed aan bod gekomen in de actualiteit. Daaruit blijkt welke rijkdom Brussel heeft aan talen.

Dat taal en taalbeleid in het inspraaktraject veelvuldig aan bod zouden komen, stond in de sterren geschreven.

Concreet zien we een drietal aspecten terugkeren:

- Een eerste aspect gaat over het belang van *investeren in taalstimulering Nederlands*. Een goede kennis van het Nederlands is een troef voor de arbeidsmarkt. Zowel voor kinderen als voor volwassenen wordt het belang van voldoende oefenkansen in het Nederlands heel vaak onderstreept. Zowel in de workshops als in het werk van de adviesraden kwam dit aspect vaak aan bod.
- Even belangrijk is een *positieve benadering* van de *Brusselse meertaligheid* en het aannemen van een positieve, open houding hiertegenover.
- Als we nog meer in detail gaan kijken zien we pleidooien voor een taalbeleid dat rekening houdt met de *diversiteit aan sectoren*. De taalvereisten voor een zelforganisatie of sportclub, om maar enkele voorbeelden te noemen, verschillen met deze van een school. We zouden moeten investeren in een gelaagd taalbeleid.

Inzetten op experiment en vernieuwing

Tot slot wordt aanbevolen om in het kader van het stedelijk beleid ruimte te voorzien voor innovatie en experiment. Dit mag volgens de meeste deelnemers aan Stadspiratie en de adviesraden in een stedelijk beleid niet ontbreken.

Hoe dit concreet moet worden ingevuld, daarover verschillen de meningen. Maar dat we voor experimenten voldoende tijd en ruimte moeten voorzien, dat is duidelijk.

Alleszins wordt door heel wat adviesraden en in Stadspiratie gesuggereerd om *innovatieve initiatieven & good practices* te detecteren en in de kijker te zetten. Tot slot vinden we in het

inspraaktraject veel aanbevelingen over nog meer *investeren in kennisdeling en kennisuitwisseling* omtrent vernieuwende, experimentele projecten.

Dat zijn enkele hoofdlijnen van het inspraaktraject. We benadrukken het graag opnieuw: de echte rijkdom van het traject zit in de vele concrete voorstellen, ideeën en suggesties die deze hoofdlijnen concreet maken.